

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใย
สู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล นำเสนอผลใน 3 ประเด็น คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผลและ
ข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม
พื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

1.1.2 เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู
ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

1.1.3 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
“คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

1) คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม
พื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน จำนวน 30 คน

2) นักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
“คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน จำนวน 40 คน

3) กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน
30 คน

4) นักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน จำนวน 50 คน

5) ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน จำนวน 394 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดของตัวอย่างโดยมี
ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม จัดทำเป็น 5 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม สำหรับคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยได้จัดทำแบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน ให้แยกย่อยสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละฝ่าย ดังนี้

ชุดที่ 1.1 สำหรับคณะกรรมการอำนวยการ

ชุดที่ 1.2 สำหรับคณะกรรมการดำเนินงาน

ชุดที่ 1.3 สำหรับคณะกรรมการฝ่ายจัดสถานที่

ชุดที่ 1.4 สำหรับคณะกรรมการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม

ชุดที่ 1.5 สำหรับคณะกรรมการฝ่ายจัดทำเอกสาร

ชุดที่ 1.6 สำหรับคณะกรรมการฝ่ายประเมินผล

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม สำหรับนักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

ชุดที่ 3 แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

ชุดที่ 4 แบบสอบถาม สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน

ชุดที่ 5 แบบสอบถาม สำหรับประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน

2) แบบบันทึกข้อมูล สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านผลผลิตของโครงการ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3) แบบทดสอบ แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ สำหรับทดสอบความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบ คือ นักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ โดยนำหนังสือขอความร่วมมือจาก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศศต โรงเรียนควนโดนวิทยา และกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใ้แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบบันทึกข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง เรื่อง การประเมินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1.3.1 ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เมื่อพิจารณารายการในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) **ความพร้อมของบุคลากร** พบว่า ความพร้อมของบุคลากรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยวิทยากรที่ให้ความรู้มีจำนวน 6 ท่าน ซึ่งวิทยากรมีจำนวนเพียงพอ และมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” อยู่ในระดับมาก ผู้ช่วยวิทยากรมีจำนวน 40 คน ซึ่งผู้ช่วยวิทยากรมีจำนวนเพียงพอ และมีความรู้ความสามารถในการช่วยจัดกิจกรรม ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่ในระดับมาก และคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมในแต่ละฝ่ายรวมแล้วมีจำนวน 30 คน ซึ่งคณะกรรมการมีความเพียงพอ และมีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก

2) **ความเพียงพอของงบประมาณ** พบว่า ผู้ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม คือ โครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท ซึ่งมีจำนวนเพียงพอต่อการใช้จ่ายตลอดโครงการ และในการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสะดวกอยู่ในระดับมาก

3) **ความพร้อมของสถานที่** พบว่า สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ อาคารสถานที่ของโรงเรียนควนโดนวิทยา และสนามกีฬาของโรงเรียนอนุบาลควนโดน โดยสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมมีความพร้อม เนื่องจากทางโครงการได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่ได้ทุกครั้งที่

จัดกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นว่า สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมมีความพร้อม สะดวกสบาย อยู่ในระดับมาก

4) ความพร้อมของเอกสารต่างๆ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม พบว่า เอกสารที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรม และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเอกสารที่ใช้ประกอบในการจัดกิจกรรม คือ คู่มือการจัดกิจกรรมการเข้าค่าย ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ซึ่งมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับเอกสารทุกคน และเอกสารที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมได้รับการสนับสนุนจากโครงการสื่อพื้นบ้าน สื่อสารสุข (สพส.) ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากโรงเรียนควนโดนวิทยา ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีจำนวนเพียงพอและมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

1.3.2 กระบวนการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เมื่อพิจารณารายการในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1) การวางแผนในการจัดกิจกรรม พบว่า การวางแผนในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการประชุมวางแผนในการจัดกิจกรรมในทุกเวทีกิจกรรม ซึ่งคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานในแต่ละเวทีกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินงานมีความชัดเจน เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

2) การดำเนินการจัดกิจกรรม พบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มรับทราบ และการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมมีความชัดเจนทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการลงทะเบียนมีความสะดวก ง่าย ชัดเจน อยู่ในระดับมาก กำหนดการในการดำเนินกิจกรรม มีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก การดำเนินการจัดกิจกรรมโดยวิทยากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” อยู่ในระดับมาก และการให้ความรู้และการทำกิจกรรมต่างๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ มีเวลาในการจัดกิจกรรมน้อย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ตรงต่อเวลา เนื่องจากมีการกิจส่วนตัว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดว่ากิจกรรมในการเผยแพร่การออกกำลังกายในรูปแบบ “คาระบิก” ยังมีน้อยไป

3) การประเมินผลการจัดกิจกรรม พบว่า มีการประเมินผลในการจัดกิจกรรมทุกเวทีกิจกรรม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบสอบถาม ซึ่งคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลสร้างขึ้นเอง แต่ขาดการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยในการประเมินผลการจัดกิจกรรม มีการจัดทำรายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรม ซึ่งรายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมมีความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด และได้นำเสนอผลรายงานการประเมินต่อคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม โดยมีการนำผลการประเมินในแต่ละเวทีกิจกรรมไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

4) การแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรม พบว่า มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรม และมีการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในเวทีต่อไป ดังนี้

(1) ในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ควรจัดในเวลาเปิดภาคเรียน เพราะจะสะดวกในการติดต่อประสานงานกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

(2) ควรขยายเวลาในการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

(3) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ที่มีใจรักและมีความสนใจจริง

(4) ควรชี้แจงกำหนดการให้ชัดเจนเพื่อเป็นการกำหนดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตรงต่อเวลา

(5) ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่แกนนำทุกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

(6) จัดตั้งชมรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สำหรับคนทั่วไปอย่างเป็นทางการ ให้มั่นคง

1.3.3 ผลผลิตของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ”

สถานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เมื่อพิจารณารายการในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม กำหนดเป้าหมายไว้ 3,230 คน แล้วมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3,146 คน คิดเป็นร้อยละ 97.40 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม กลุ่มนักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สถานสายใยสู่ชุมชน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน ส่วนกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 70 ของเป้าหมายที่

กำหนดไว้ คือ กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน มีจำนวนร้อยละ 38.46 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) *ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและรูปแบบการรำร่า ทั้งในอดีตและปัจจุบันของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ที่ได้ผลสัมฤทธิ์มากกว่าร้อยละ 60.00 มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ที่ได้ผลสัมฤทธิ์มากกว่าร้อยละ 60 มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนแกนนำ และกลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คิดเป็นร้อยละ 80.00 และร้อยละ 70.00 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน มีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 38.00 ของกลุ่มตัวอย่าง

3) *การสืบค้นความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สืบค้นความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 99.17 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70.00 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการสืบค้นความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” โดยวิธีการสืบค้นความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้มากที่สุด คือ วิจัยสอบถามวิทยากรท้องถิ่น รองลงมา คือ วิธีสืบค้นจากเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม และวิธีที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้น้อยที่สุด คือ สืบค้นจากห้องสมุด

4) *ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะ รูปแบบ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถอธิบายถึงคุณลักษณะ รูปแบบ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ต่อชุมชน โดยใช้แนวคิดของตนไม่แห่งคุณค่าในการอธิบายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความเข้าใจผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มี 1 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนแกนนำ คิดเป็นร้อยละ 75.00 สำหรับกลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5) *ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจ มีความรู้สึกชอบต่อการจัดกิจกรรม และได้รับความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าความพึงพอใจสูงสุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจต่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” รองลงมา คือ การได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และผู้เข้าร่วม

กิจกรรมมีค่าความพึงพอใจต่ำที่สุดในประเด็น การมีความสามารถในการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปเผยแพร่ต่อผู้อื่นต่อไปได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

6) การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผู้ชุมชน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้แก่ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจาก ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน ร้อยละ 78.93 รู้จักศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และร้อยละ 73.10 เคยชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ซึ่งมีจำนวนมากว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้มากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน รองลงมา คือ สมาชิกในครอบครัว และกลุ่มบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้น้อยที่สุด คือ เครือญาติ

7) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และ การร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน พบว่า ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ได้ผลสัมฤทธิ์มากกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.36 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งไม่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ของประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนได้ผลสัมฤทธิ์มากกว่าร้อยละ 50 แต่ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนมีความตระหนัก และจะร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” มากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ โดยมีประชาชนถึงร้อยละ 98.22 ที่แสดงความคิดเห็นว่าควรจะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ต่อไป ร้อยละ 95.18 คิดว่าศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” มีประโยชน์ต่อเยาวชนและชุมชนอำเภอควนโดน และร้อยละ 90.86 จะอนุญาตให้ลูกหลานของตนเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ”

8) การเผยแพร่การปรับประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผู้การออกกำลังกาย พบว่า ผลการเผยแพร่การปรับประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผู้การออกกำลังกาย ตามความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่มีประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนที่รู้จักการออกกำลังกายในรูปแบบ “คาระบิก” ที่ปรับประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” เพียงร้อยละ 32.24 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยวิธีการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนรู้จักการออกกำลังกายในรูปแบบ “คาระบิก” ที่ปรับประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” มากที่สุด คือ ได้ชมการสาธิตการออกกำลังกายด้วย “คาระบิก”

2. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล มีประเด็นสำคัญในแต่ละด้านที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

2.1.1 ความพร้อมของบุคลากร การที่ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อม และความเพียงพอของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทัสสนีย์ ภิรมย์แก้ว (2547) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ วิทยากร คณะกรรมการดำเนินงาน มีเพียงพอต่อการดำเนินงานมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน ทำให้สามารถกำหนดจำนวนบุคลากรได้เพียงพอกับการดำเนินงานในแต่ละฝ่าย อีกทั้งทำให้การประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจ การติดต่อประสานงานต่างๆ เป็นไปโดยง่าย ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการติดต่อโดยตรง หรือผ่านทางหนังสือทางราชการ และหากบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก็จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปโดยราบรื่น และการที่บุคลากรมีความพร้อมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของโครงการประสบผลสำเร็จ และสามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้จนถึงปัจจุบัน

2.1.2 ความเพียงพอของงบประมาณ จากผลการประเมินที่คณะกรรมการดำเนินกิจกรรม มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีจำนวนเพียงพอ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก โครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และโรงเรียนควนโดนวิทยาให้การสนับสนุนเพิ่มเติม ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประศาสตร์ ชูระนิตย์ (2545) ที่ได้ทำการประเมินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชน โรงเรียนบ้านแวงเหล่าแก่น้อย บ้านแวงเหล่า บ้านแก่น้อย ตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า ปัจจัยเบื้องต้นด้านงบประมาณมีความพร้อมต่อการดำเนินโครงการ เพราะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การแพลนประเทศไทย และภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ทำให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อโครงการมีการ

ดำเนินกิจกรรม โดยมีหน่วยงานหลักที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม และยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มเติม ทำให้ผู้ดำเนินโครงการสามารถจัดกิจกรรมหรือดำเนินโครงการไปตามแผนที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวก เพราะมีงบประมาณที่จะสามารถใช้จ่ายในการดำเนินโครงการได้อย่างคล่องตัว ซึ่งลดปัญหาในการดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อผลผลิตของโครงการที่คาดหวังไว้ได้

2.1.3 ความพร้อมของสถานที่ ผลการประเมินจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าสถานที่ที่มีความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิฑูริศ (2548) ได้ทำการประเมินโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักธุรกิจอิสระ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่พบว่า จุดเด่นประการหนึ่งของผลการประเมิน คือ สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรมมีความพร้อม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่โดยส่วนใหญ่เป็นมุสลิมมีความพึงพอใจที่สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีการอำนวยความสะดวกในการบริการห้องละหมาด ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนที่นับถือศาสนาอิสลาม เพราะสถานที่อื่นๆ โดยทั่วไป มักจะบกพร่องในเรื่องนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขาดความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ การที่สถานที่มีความพร้อม อาจเป็นเพราะสถานที่ที่ทางโครงการเลือกใช้ คือ สถานที่ของโรงเรียนควนโดนวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเดียวกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ทราบและสามารถตอบสนองต่อบริบทของคนในชุมชนได้

2.2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

2.2.1 การดำเนินการจัดกิจกรรม การที่ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิทยากรที่ดำเนินการจัดกิจกรรม มีความรู้ ความสามารถในเรื่องศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” มีการวางแผนและมีเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ และสามารถสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นที่พึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรวิฑูริศ (2548) ได้ทำการประเมินโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักธุรกิจอิสระ บริษัท แอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่พบว่า เมื่อวิทยากรมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่บรรยายแต่ละหัวข้อ มีการเตรียมความพร้อมในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จะสามารถสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ถึงรูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม คือ มีวิทยากรจัดกิจกรรมให้ความรู้ แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มนั้น วิธีการที่ใช้มีความสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(อ้างถึงใน กัททริยา สามงามยา 2545: 68) ได้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ผลการศึกษาได้สรุปกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไว้คือ

- 1) การทำให้ผู้เป็นตัวอย่าง ถือว่าเป็นวิธีการถ่ายทอดของผู้อาวุโส หรือ ผู้เฒ่าผู้แก่ โดยเป็นตัวอย่างของคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง ชุมชนเดียวกัน
- 2) การคิดร่วมกัน เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ มีการแลกเปลี่ยนและเสนอความเห็นอย่างมีเหตุผลเปิดโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน
- 3) การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน โดยการขยายเครือข่ายระดับบุคคลระดับกลุ่มให้มากเพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาหลากหลายและนำมาพัฒนา กิจกรรมที่กระทำอยู่
- 4) การบรรยาย หรือ เวทีชาวบ้าน เป็นกิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่ง สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประสบการณ์ของชาวบ้านร่วมกัน อันจะส่งผลให้สมาชิกของชุมชนมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

2.2.2 การประเมินผลการจัดกิจกรรม ในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมในแต่ละเวทีกิจกรรม ทางคณะกรรมการฝ่ายประเมินผล ได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินขึ้น แต่เครื่องมือยังขาดการตรวจสอบคุณภาพ จึงทำให้เครื่องมือขาดการรับรองคุณภาพว่า เป็นเครื่องมือที่มีความถูกต้อง แม่นยำหรือไม่ เพราะคุณภาพของเครื่องมือจะส่งผลต่อคุณภาพของผลการประเมิน ดังนั้น การที่เครื่องมือขาดการตรวจสอบคุณภาพ อาจจะทำให้การประเมินผลในแต่ละเวทีกิจกรรม ได้ผลการประเมินที่ไม่ชัดเจน ถูกต้องมากนัก ดังที่ ดิเรก ศรีสุโข (2535: 90) กล่าวไว้ว่า วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนั้น เป็นงานที่ผู้รับผิดชอบงานนี้จะต้องเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจจัดสร้างขึ้นมาให้ถูกหลักวิชาการ และสอดคล้องกับแผนของโครงการ เพื่อให้ได้ผลการประเมินโครงการซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่มีทั้งหน้าที่ในด้านการปรับปรุงแผนและวิธีดำเนินงาน และมีหน้าที่ประเมินผลสำเร็จของโครงการ

2.2.3 การแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรม มีการนำผลการประเมิน ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละเวทีกิจกรรม ไปประชุมร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทำให้ผลการดำเนินกิจกรรมของแต่ละเวทีกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อเกิดปัญหาเดิมขึ้น ก็มีแนวทางที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาทศร์ ชูระนิศย์ (2545) ได้ทำการประเมินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานสู่เด็กและเยาวชน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย บ้านเวงเหล่า บ้านแก่น้อย ตำบลแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้สำรวจปัญหา และ

อุปสรรคในการดำเนินโครงการ แล้วนำส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินกิจกรรมไปเป็นข้อมูลในการดำเนินโครงการต่อไป ทำให้ผลผลิตของโครงการเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้าร่วมโครงการ มีความเหมาะสมในระดับมาก เนื่องจากการนำรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ สมคิด พรหมจ้อย (2550: 35) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยตัดสินใจคุณค่าของกระบวนการหรือวิธีการดำเนินงาน และการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน การประเมินจะช่วยให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจคุณค่าของโครงการว่าจะขยายผลโครงการต่อ หรือยกเลิก รวมทั้งมีประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงองค์กร แผน แผนงานและโครงการ

2.3 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน

2.3.1 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การที่ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม กลุ่มนักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยสู่ชุมชน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุปราณี เวชประสิทธิ์ (2550: 145 - 163) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า มีนักเรียนเข้าและจบการศึกษาจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ ถึงร้อยละ 83.38 ซึ่งแสดงว่าการดำเนินงานของศูนย์ประสบความสำเร็จมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมิน เว้นแต่กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน ที่เข้าร่วมกิจกรรมเพียงร้อยละ 38.46 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ช่วงการจัดกิจกรรมของโครงการอยู่ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน ทำให้ทางโรงเรียนเครือข่ายที่ทางโครงการติดต่อประชาสัมพันธ์ให้นำนักเรียนมาเข้าร่วมโครงการ ไม่สามารถประชาสัมพันธ์ และจัดหานักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากการติดต่อนักเรียนทำได้ยาก เพราะนักเรียนไม่ได้มาโรงเรียนเหมือนในช่วงเวลาเปิดภาคเรียนตามปกติ ดังนั้น จากที่โครงการวางเป้าหมายว่ามีโรงเรียนเครือข่ายเข้าร่วมโครงการ 13 โรงเรียน จึงเหลือโรงเรียนเครือข่ายที่นำนักเรียนมาเข้าร่วมโครงการเพียง 7 โรงเรียนเท่านั้น

2.3.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะ รูปแบบ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การที่ผลการวิจัยพบว่า มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถอธิบายถึงคุณลักษณะ รูปแบบ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ต่อชุมชนได้ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีผู้ที่

สามารถอธิบายถึงคุณลักษณะ รูปแบบ และคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ต่อชุมชนได้เพียงร้อยละ 45.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดนั้น จัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งหลังจากนั้นทางโครงการไม่ได้มีการจัดกิจกรรมต่ออย่างต่อเนื่อง และไม่ได้ประเมินติดตามผลผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงอาจทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมขาดการทบทวนความรู้ที่ได้รับ ทำให้ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมขาดความคงทน ได้คะแนนการทดสอบความรู้ที่น้อย ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมากก็ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในการประเมินผลว่า อยากให้ทางโครงการได้มีการจัดกิจกรรมให้แก่ทุกกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งชมรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สำหรับคนทั่วไปอย่างเป็นทางการ โดยในปัจจุบันทางโครงการได้ดำเนินการต่อในรูปแบบชมรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ที่โรงเรียนควนโดนวิทยา ซึ่งให้ความรู้เฉพาะกับนักเรียนที่โรงเรียนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญผา คงสะอาด (2549) ได้ประเมินโครงการโรงเรียนแสนสุขในจังหวัดสงขลา โดยผลการวิจัยพบว่า ควรมีการประเมินติดตามผลของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับการนำความรู้จากโครงการ ไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเองและบุคคลใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง

2.3.3 การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ชุมชน จากผลการวิจัยที่พบว่า ในจำนวนประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนที่รู้จัก และเคยชมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” มีมากกว่าร้อยละ 70.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยส่วนใหญ่เป็นคนที่ตำบลควนโดน รองลงมา คือ ตำบลย่านซื่อ ตำบลควนสตอ ตามลำดับ และตำบลที่มีประชาชนรู้จักและเคยชมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” น้อยที่สุด คือ ตำบลวังประจัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ จะเป็นกลุ่มคนในตำบลควนโดน ตำบลย่านซื่อ และตำบลควนสตอ มีตัวแทนจากตำบลวังประจันเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ดังเช่น กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะเป็นกลุ่มแม่บ้านในตำบลควนโดน และตำบลควนสตอ เท่านั้น อีกทั้งในปัจจุบันนี้ การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” นับวันหาดูได้ยาก แทบจะไม่มีให้ดู การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” จะมีให้ชมเฉพาะในงานเทศกาลสำคัญของจังหวัดสตูลที่มีการเชิญคณะกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ไปแสดง โดยช่วงเวลาการแสดง คือ ช่วงการเปิดงาน (สมศรี ชอบกิจ 2552: 37) ซึ่งงานเทศกาลนั้นจัดในตำบลควนโดน ซึ่งตำบลย่านซื่อ และตำบลควนสตอ เป็นตำบลที่มีเขตติดต่อกับตำบลควนโดน ทำให้ประชาชนมีโอกาสที่จะไปร่วมงาน แล้วมีโอกาสชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ซึ่งต่างจากตำบลวังประจันที่ไม่มีเขตติดต่อกับตำบลควนโดน เมื่อมีการจัดงานในเวลากลางคืน ทำให้ประชาชนในตำบลวังประจันไม่มีโอกาสได้รับชม เพราะไม่สะดวกในการเดินทาง และในการนำศิลปวัฒนธรรม

พื้นบ้าน “คาระ” ไปเผยแพร่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นว่า มีความยากลำบากในการนำไปเผยแพร่ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ชุมชนอำเภอควนโดน จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามมีประมาณร้อยละ 98 โดยตามหลักศาสนาการร้องรำทำเพลงสามารถกระทำได้แต่ต้องไม่มีส่วนที่ขัดกับหลักการทางศาสนา แต่ผู้ที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามหลักศาสนาซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นผู้สูงอายุจะมีทัศนคติต่อการร้องรำทำเพลงว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม จึงไม่ค่อยให้การสนับสนุนในเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” (สมศรี ชอบกิจ 2552: 36) ดังนั้น เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ไปเผยแพร่ คนในชุมชนบางคนจึงไม่สนใจหรือไม่ให้การยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี ชอบกิจ และคนอื่นๆ (2551: 117 - 140) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยกระบวนการรื้อฟื้นและปรับประยุกต์ต่อพื้นบ้าน “คาระ” เพื่อสร้างสายใยชุมชนคนควนโดน จังหวัดสตูล โดยผลการวิจัยพบว่า บริบทของชุมชนมีผลต่อการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” เพราะบริบทของชุมชนอำเภอควนโดนเป็นชุมชนที่มีมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ที่มีความเข้าใจว่าสิ่งบันเทิงทุกชนิดเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักศาสนา

2.3.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และการร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน จากผลการวิจัยที่พบว่า มีประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เพียงร้อยละ 40.36 ของประชาชนทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมตามโครงการในเวทีที่ 5 เวทีการเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผู้ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อเป็นการเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ผู้ชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” มองเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และเกิดความรักและหวงแหนและช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองเท่านั้น ไม่ได้เน้นว่าในเวทีนี้ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนจะต้องได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ซึ่งทางโครงการได้วางเป้าหมายให้กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ กลุ่มนักเรียนแกนนำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สานสายใยผู้ชุมชน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควนโดน เป็นผู้เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้แก่ชุมชน แต่ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบจำนวนแกนนำที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ที่มีจำนวนเพียง 120 คน กับจำนวนประชาชนในอำเภอควนโดนที่มีมากกว่า 23,000 คน จะเห็นได้ว่า ยังมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ซึ่งไม่เพียงพอต่อการที่จะเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน จึงอาจทำให้ประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุปราณี เวช

ประสิทธิ์ (2550: 145 - 163) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า การประเมินผลลักษณะทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน ที่เรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม ด้านพฤติกรรมสะสมด้านเบญจศีล เบญจธรรม และเจตคติต่อพระพุทธศาสนา รวมทั้ง ความสามารถและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอควนโดน ก็ยังมีความตระหนัก และจะร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยประชาชนมีความคิดเห็นว่าจะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ต่อไป ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” มีประโยชน์ต่อเยาวชนและชุมชนอำเภอควนโดน และจะอนุญาตให้ลูกหลานของตนเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเกิดจากผลของการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการที่มีวัตถุประสงค์อยากให้ชุมชน ได้เห็นความสำคัญ และจะร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ให้อยู่คู่กับจังหวัดสตูลต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอริยา ผลาพฤกษ์ (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้าน (เทิงเมืองเพชร) โรงเรียนบ้านมะขามโพรง อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่พบว่า ชุมชนและหน่วยงานในชุมชน ชื่นชอบผลของโครงการและสนับสนุนส่งเสริมโครงการ และควรมีการดำเนินโครงการการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้าน (เทิงเมืองเพชร) ต่อไป ดังที่ กนกวรรณ ชูโชติ (2542: 7) กล่าวไว้ว่า เมื่อมีความตระหนักที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ก็จะก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง ซึ่งเป็นการพิทักษ์และดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

2.3.5 การเผยแพร่การปรับประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สู่ออก
กำลังกาย จากที่ผลการวิจัย ที่พบว่า กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความคิดเห็น ว่า ผลการเผยแพร่การปรับประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สู่ออกกำลังกาย หรือ “ดาระบิก” โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่มีประชาชนในชุมชนอำเภอควนโดน ที่รู้จักการออกกำลังกายในรูปแบบ “ดาระบิก” ที่ปรับประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” เพียงร้อยละ 32.24 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เป็นผู้เผยแพร่ “ดาระบิก” มีเพียง 30 คนเท่านั้น อีกทั้งการออกกำลังกายโดย “ดาระบิก” ก็ไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และผู้คนในชุมชนบางส่วน ไม่ให้การสนับสนุน เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขัดกับหลักการทางศาสนา จึงทำให้มีผู้ที่รู้จัก “ดาระบิก” ยังมีจำนวนน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของประศาสตร์

ฐระนิศย์ (2545) ได้ทำการประเมินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสานผู้เด็กและเยาวชน โรงเรียนบ้านเวงเหล่าแก่น้อย บ้านเวงเหล่า บ้านแก่น้อย ตำบลแคน อำเภอลำปำพุม จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า คนในชุมชนมีความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีข้าวของคนอีสาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องควรนำผลการการวิจัยไปใช้ในประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ทุกประเด็นที่ประเมินมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยังไม่มีด้านที่มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ในการจัดทำโครงการครั้งต่อไป ควรจะได้มีการประชุม ชี้แจง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนัก ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความพร้อม เหมาะสมให้อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน

3.1.2 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และประชาชนในชุมชนอำเภอลำปำพุม โคน ยังมีผู้ที่ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้น้อย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จึงควรมีการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1) ปรับปรุงโครงการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานโครงการบางส่วนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน มีการปรับประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ให้เป็นที่น่าสนใจ โดยเฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชน ซึ่งหากสามารถปลูกฝังให้มีความรัก และหวงแหนศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ได้ ก็จะเป็นการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” อย่างยั่งยืน เช่น มีการทำดนตรีของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” มาประยุกต์กับดนตรีสากล แต่ให้คงรูปแบบสำคัญศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” ไว้ เป็นต้น โดยมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเหมาะสม

2) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากผลการวิจัย พบว่า ในการดำเนินงานของโครงการมีปัญหาที่สำคัญ คือ คนในชุมชนบางส่วนไม่ยอมรับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการทางศาสนา ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการควรมีการปรับความเข้าใจของคนในชุมชนใหม่ โดยอาจจะมีการจัดวิทยากรทางศาสนา ให้ความรู้

ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่คนในชุมชน เมื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว การที่จะเผยแพร่และปลูกฝัง ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ก็จะสามารถทำได้โดยง่ายและยั่งยืน

3) การนำโครงการไปดำเนินงานต่อไป โดยมีการนำกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งถือเป็นกลุ่มแกนนำในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” เดิม มาเข้ารับการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ของกลุ่มแกนนำ เพื่อที่กลุ่มแกนนำจะได้มีความตระหนักที่จะร่วมกันเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้แก่คนในชุมชน และควรมีการอบรมเพื่อสร้างแกนนำของกลุ่มต่างๆ เพิ่มเติมจากกลุ่มแกนนำเดิม คือ กลุ่มนักเรียนแกนนำในโครงการ อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” สถานสายใยสู่ชุมชน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายอำเภอควน โคน เพื่อที่จะได้มีเครือข่ายของแกนนำ ในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” เพิ่มขึ้น อีกทั้งควรมีการจัดตั้งชุมชนศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะได้มีหน่วยงานหลักมีเป็นแกนนำหลักในการเผยแพร่ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ของประชาชนทั่วไป

4) การประเมินโครงการ เมื่อนำโครงการไปปรับเปลี่ยน แล้วนำไปปฏิบัติ ตามแนวทางที่กำหนดไว้แล้ว ควรมีการประเมิน ติดตามโครงการขณะดำเนินการด้วย เพื่อเป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของการดำเนินงานในแต่ละด้าน นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานของ โครงการมีความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของสังคมและบรรลุลความมุ่งหมายของโครงการ หลังจากนั้นให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยการเก็บข้อมูลหลายมิติจากบุคคลหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบริบทของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องมีการปรับปรุง การดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมตลอดเวลา เพื่อเป็นการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความตระหนักในการร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการนำ ผลการร่วมทำกิจกรรมไปเผยแพร่ต่อ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างคุ้มค่า

3.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ยังมีประชาชนในชุมชนอำเภอควน โคนที่รู้จักการ ออกกำลังกายในรูปแบบ “คาระบิค” ที่ปรับประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” น้อย ดังนั้น ทางโครงการควรเพิ่มกิจกรรมในการเผยแพร่การออกกำลังกายในรูปแบบ “คาระบิค” ที่ปรับ ประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ให้มากขึ้น และดำเนินกิจกรรมให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ใน อำเภอควน โคน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนอำเภอควน โคน ได้รู้จักการออกกำลังกาย ในรูปแบบ “คาระบิค” ที่ปรับประยุกต์มาจากศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” และเป็นการกระตุ้น ให้ประชาชนในชุมชนอำเภอควน โคนได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

3.1.4 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในอำเภอควนโดนเท่านั้น ในการนำผลการศึกษาไปใช้ ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมสื่อพื้นบ้านอื่นๆ ในโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) ควรดูศึกษาเปรียบเทียบบริบทท้องถิ่นของตนกับบริบทของอำเภอควนโดนก่อนจะนำผลการศึกษาไปใช้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นวิธีดำเนินการวิจัยเชิงลึกด้วยวิธีการสัมภาษณ์ วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ทำให้ผลการประเมินมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการประเมินผลศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “คาระ” ในแง่ของการติดตามผล และประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

3.2.3 ควรมีการประเมินสื่อพื้นบ้านอื่นๆ ในโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านต่อไป

3.2.4 ควรมีการวิจัยในลักษณะการสร้างเกณฑ์ที่ใช้ประเมินการดำเนินกิจกรรมสื่อพื้นบ้านอื่นๆ ในโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) เพื่อเป็นการประเมินผลที่เกิดจากการทำโครงการให้ได้ผลการประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน